

AVANTGARDEN

VA SKJER I AFRIKA?

Den relative stillhet på frontene i Tunisia brutt midt i februar da tyskerne overraskende gjorde et angrep i Midt-Tunisia og erobra byen Gafsa og det viktige Kaserinpasset lenger nord. Framstøtet ble gjort for å hindre at de allierte styrker trengte seg inn til kysten ved Sfax og Gabes og dermed kom Rommel i ryggen. De allierte styrker ble skjøvet et godt stykke vestover. Men i slutten av februar fikk de amerikanske styrker som holdt dette frontavsnitt forsterkninger, erobra Kaserinpasset tilbake og rykkte videre fram og inntok byen Sbeitla.

Seinere er det meldt at de allierte har inntatt Pichon, 32 km vest for Kairouan, og også Si-Bou-Zid lenger syd.

I Nord-Tunisia har tyskerne også forsøkt seg med angrep, særlig i området ved Beja, 100 km vest for byen Tunis. Men angrepa har ikke til noe.

I syd er den britiske 8 armé nådd fram til Marethlinja, hvor Rommel har forskanset seg. Det foregår heftige artilleridueller, og general Montgomery forsøker først å finne de svake steder.

Lørdag 6 mars retta Rommel to meget brutte angrep mot den 8 armés stillinger fram Marethlinja. Begge angrep ble slått tilbake og britiske antitankkanoner ødela tyske tanks uten egne tap.

Men enda når ikke selve hovedkampene i Tunisia begynt. Årsakene til den lange stillstand kan være mange. Regntida har gjort sitt til å vanskeliggjøre større operasjoner, skjønt noen virkelig hindring for en moderne armé skulle dette ikke være. Mer sannsynlig er det at de strategiske planer er ut på å holde «tak i» aksetroppene til et visst punkt. Det er lettere å slåss med fienden i Afrika enn i hans eget heimland. Akse har hittil tapt dobbelt så mange fly som de allierte, og en meget stor del av deres forsyningskip er gått tapt i Middelhavet. I februar ble 1/3 av båtene senka, mens de allierte av en transportmengde på 60 mill tonn bare hadde mista 2%. Stillstanden har derfor ikke vært helt negativ, særlig når man tar i betraktning at de allierte også nytter tid på sin oppmarsj til aksjoner i Middelhavet.

Tidspunktet for aksjon skulle da være når den britiske 8 armé var klar fra syd, slik at slaget mot aksetroppene fikk den største kraft for i så stor utstrekning som mulig å hindre deres retreat til Sicilia.

Akse har omlag 150 000 mann i Tunisia og 600-700 tanks. De allierte britiske og amerikanske tropper teller omlag 1/2 mill. mann, foruten 100 000 franske tropper (som skal økes med 200 000). Til dette kommer den britiske 8 armé som muligens teller 200 000 mann.

Det foreligger interessante opplysninger om Rommels hurtige tilbaketog. På veien fra Elalamein i Egypt til Tripolis fant britene 1075 aksetfly som enten var ødelagt ved britisk bombing eller etterlatt på grunn av bensinmangel. Flere av disse kunne brukes. I tillegg kommer så 600 fly som britene sikkert skjøt ned og 800 som sannsynlig ble skutt ned.

Den røde armé rykker fram mot Smolensk.

Den russiske offensiv på Sørfronten er nå saktina av etter å ha vart i 3 måneder. Russerne utbygger de gjeneroberte områder for å skape basis for nye operasjoner. Tyskerne har på sin side fått nye forsterkninger og har satt i gang en rekke motangrep, særlig i Donetzområdet og i sør, hvor det har rast et slag uavbrutt i en måned. Kampene har dog ingen avgjørende karakter. Tapa har vært store på begge sider. Ved Krasnoarmeisk ble 300 tanks ødelagt bare på 10 dager.

Donetzområdetets østre del er i russiske hender. Fronten går rett nordover fra Taganrog, langs Miusfloden som russerne har gått over.

I Kaukasus har russerne bombardert isen i Kertsjundet for å hindre evakueringa av von Kleists armé. Området derne står på presses stadig sammen. Det er dog mulig russerne venter med det avgjørende slag, da tyskernes skjebne på Tamanihalvya blir avgjort med kampene lenger nord og dermed truselen mot forbindelsen med Krim fra fastlandet.

Den russiske offensiv fortsetter imidlertid med full kraft på den 350 km brede front mellom Charkov og Kursk. Etter voldsomme kamper har den røde armé trengt fienden tilbake og inntatt en rekke viktige byer bl.a. Achyutka, Lelardin, Semyonov og Koy. et viktig jernbaneknutepunkt 60 km vest for Kursk. Her svinger fronten ennå lenger vest over til Dnatrijev og Sjevsk, 140 km s/v for Orel, hvor jernbanelinja Briansk—Ukraina er brutt. Fra dette punkt går fronten tilbake til Smievka, 20 km sør for Orel.

Nasistene har satt alt inn på å holde Orel, og det har rast et sammenhengende slag her i lengere tid. De russiske armeer slutter seg stadig tettere om byen fra sør, øst og nord.

Den 2 mars meldte Moskva om en ny russisk offensiv, s/v for Ilmensjøen. Etter 8 dagers kamper hadde de russiske styrker under marskalk Timosjenkos ledelse gjenerobra over 300 tettbeboede steder og et område på 3200 km². Den viktige og sterkt befestete pinnsvinstilling Demyansk, 80 km s/v for Ilmensjøen ble storma. Tyskerne trekker seg tilbake for å unngå omringing, og nye områder erobres av russerne. Det raser videre harde kamper om Staraja Russa like syd for Ilmensjøen.

3 mars kom en ny sensasjonell melding om at Rsjev var tatt med storm. 112 tanks, 78 kanoner, 35 lokomotiver og 1200 jernbanevogner falt i russernes hender. Erobringen av denne by er en av de viktigste seire under hele vinteroffensiven. Byen er, som Times skrev «inngangsporten til Moskva og utgangsporten til Vest-Russland». Det har stått særlig harde kamper om byen. Under vinterkrigen i fjor ble den delvis omringa, men klarte å holde stand og har nå ligget som en dyp kilé inn i de russiske stillinger. Russerne behersker nå jernbanelinja Moskva—Riga til et punkt 450 km vest for Moskva. Russerne har rykt videre vestover og inntatt en rekke nye steder, bl.a. Olenino 50 km vest for Rsjev. I sør har russerne gått over elva Osuga og erobra byen av samme navn, 20 km sør for Rsjev.

Det neste slag mot den tyske frontlinje kom ved at russerne den 6 mars erobra Gshatsk, 160 km rett vest for Moskva. Byen ble tatt etter to voldsomme russiske angrep. Tyskerne mista 1200 mann utafor byen, og i selve byen ble et helt regiment tilintetgjort.

Erobringen av Rsjev og Gshatsk betyr ikke bare at nasistenes utgangsstillinger for angrep mot Moskva er ødelagt, men også at hele den tyske front på midtavsnittet kan bli rivi opp. Det meldes allerede om kamper i Smolenskavsnittet. Russiske tropper står i nærheten av Vjasma, og avdelinger fra nord truer byens forbindelse vestover.

Stalin som er øverste leder for det russiske forsvar har nå fått militær grad i det han er blitt marskalk.

Etter attentata i den siste tid hvor 3 framstående hollandske quislinger er skutt og 2 såret, har Mussert latt sine tilhengere bevepne. I en tale retta han særlig trusler mot høyskolene og de hollandske studenter, og trua med at de i den nærmeste framtid ville bli tvangsutskrevet til arbeid i Tyskland.

Du bør vite at den minste innsats du kan gjøre for ditt fedreland er å holde munn. DU prater for mye, men du skal vite at hvert uforsiktig ord og en hver betroelse om ting du «vet» er å rette geværet — ikke mot fienden, men mot dine egne rekker!

— Er det dette du kaller
Mare Nostrum? (Vårt hav)

Stephen i Norsk Tidning.

Fra det svenske tidsskrift «Nu» gjengir vi en artikkel om de russiske arbeideres forhold i Tyskland. Artikkelen er skrevet på grunnlag av forordninger i det tyske lovtidende og «Reichsarbeitsblatt».

Det er gitt utførlige direktiver for de russiske arbeideres behandling. De tyske arbeidere oppfordres til aldri å glemme at russerne hører til et folk med lav kultur, at de er menneskelig og rasemessig henseende er av et mindreverdige slag, og at de har vokst opp i en verdensanskuelse som er tyskerne fremmed og motbydelig.

«Overfor russerne skal tyskerne alltid være formenn.» «Russerne skal alltid være underordnet de tyske arbeidere og spare disse for det tyngste arbeid.» «Russerne skal behandles hardt.» «Noe kameratskap i arbeidet med disse mennesker må i det hele tatt ikke forekomme.»

Det heter videre i forordningene: «La ingen på grunn av falsk medlidenhet forlede seg til overbærenhet.» «Tål ikke slapphet eller pauser i arbeidet, De minste tegn til slikt skal øyeblikkelig meldes til sikkerhetspolitiet.» «Av alle tyskere ventes at de overfor russerne i alle tilfelle holder seg for bedre mennesker og at de setter sin ære i å holde den nødvendige avstand. De som bryter denne selvklaare regel setter seg utafør det tyske folkfellesskap og må regne med tilsvarende forholdsregler mot sin person.»

De russiske arbeidere lønnes etter satsen som ligger ca. 50 % under de tyske arbeideres. For en 60 timers uke kan de oppnå en lønn av 19,60 mark. Fra dette trekkes 1,50 mark om dagen for kost og losji, det blir da tilbake 9,10 mark. Av dette går så avdrag til arbeidsgiveren for klær. For overtid ytes ikke tillegg.

Hvis det mot formodning skulle bli noe igjen av lønnen, skal dette ikke utbetales. Arbeidsgiveren skal foreløpig «spare» beløpet for arbeideren, han er bare pliktig å meddele russeren hvor mye av hans lønn som er satt på sparekonto. Han skal også gi russeren beløpet i «sparemerker» som denne kan klistre opp på et særskilt «sparekort».

Men dette betyr ikke at russeren noen gang skal få utbetalt pengene eller kunne disponere dem. De settes inn i den tyske bank i hans hjemdistrikt, og skal der en gang i framtida brukes til dette distrikts gjenoppbygging.

Også et stort antall russiske kvinner er «fraktet» til Tyskland (det står «verfrachtet» i den tyske forordning). Kvinner brukes som tjenestepersonale i restauranter, hoteller og i hjemmene. De blir hensynsløst rekvirert i russiske byer og plukket ut av kommisjoner som består av representanter fra gestapo og nasistenes kvinnebevegelse.

Bare de tyske hjem som er politisk absolutt pålitelige får russiske tjenestepiker. Disse får av rasepolitiske grunner aldri komme i direkte berøring med familien, og heller aldri ha noe med barnas oppdraing å gjøre. De russiske kvinner skal bo atskilt fra de andre og det må ikke under noen omstendighet skje at en russisk kvinne sover eller spiser i samme rom som en tysk borger.

Kvinnene kan bare arbeide i kjøkkenet, men aldri som opvartersker eller diskpersonale eller på annen måte komme i direkte berøring med mennesker av tysk rase.

De russiske kvinners lønnsforhold er ordnet på samme måte som de russiske menns. Men det heter videre i forordningene:

«Den kvinnelige østarbeider har intet krav på fritid.» «Utafor arbeidsstedet må hun bare bevege seg av grunner som skyldes arbeidet. Ikke under noen omstendighet må

hun være ute etter Tysklands frambrudd. Kino teater eller restaurantbesøk o.l. er forbudt.» «Kirkebesøk er forbudt og må absolutt ikke tillates.»

Etter lengere tids flittig arbeid og god oppførsel kan den russiske kvinne imidlertid få tillatelse til å gå ut i høyst tre timer. Men hun må alltid være aleine og det må være midt på lyse dagen.

Noen ferie skal aldri gis. Blir hun syk, skal hun leveres igjen til sikkerhetspolitiet. Ved den minste forseelse er arbeidsgiveren pliktig å varsle sikkerhetspolitiet.

Under slike forhold arbeider hundretusener ja millioner av russiske kvinner og menn. Opplysningene taler for seg selv, vi har lite å føye til. Vi vet at nordmenn vil reagere overfor denne menneskelige og dyriske behandling, på samme måte som vi har reagert overfor nasistenes forbrytelser når det gjelder russiske krigsfanger her.

Vi tillater oss i stille fryd å offentliggjøre et utdrag fra de direktiver som daglig sendes ut fra Presseabteilung og Pressedirektoratet til den nasikontrollerte presse:

3 sept. 1942: I betraktning av det gunstige forløp av operasjonene omkring Stalingrad anbefales det avisene å holde materialet parat om den enorme militære og økonomiske betydning av dette kommunismens bolverk, og sentrum for Sovjets industri.

16 sept. 1942: Kampen om Stalingrad nærmer seg nå sin vellykkede avslutning. De meldinger som hittil foreligger må fortsatt offentliggjøres med godt utstyr på første side. Avisene gjøres allerede idag oppmerksom på at under offentliggjørelsen av Stalingrads fall som vil bli gitt i en særmelding fra Overkommandoen må denne melding offentliggjøres på første side med overskrift som strekker seg over samtlige spalter.

Den norske presse oppfordres til å forberede stoff om dette så den seirrike avslutning på de store kamper om Stalins by blir fremhevet på en virkningsfull måte. Man venter at pressen etter Stalingrads fall også behandler byens politiske og militære betydning.

NY SKATT I FRANKRIKE

Nasistene har gjennomført en ny skatt som i sin originalitet gir et tydelig bilde av Tysklands råstoffmangel. Det er pålagt hver borger en skatt som skal betales i metaller, og det er satt opp liste over de forskjellige metallers verdi. De som ikke innbetaler denne «skatt» vil bli ilagt bøter. Likeså har tyskerne gjennom Laval innført tvungen arbeidstjeneste for menn. Foreløpig er årsklassen 20 til 22 år innkalt. Samtidig er det kommet en forordning som bestemmer tukthus inntil 5 år for den som forsøker å unndra seg arbeidstjenesten.

NASISMEN SKAL KNUSES

Like etter Churchill, den 12 feb. holdt president Roosevelt en stor tale. Vi gir et utdrag: «Kampen skal føres til siste slutt til vi marsjerer inn i Berlins, Roms og Tokios gater. Russerne kjemper enestående, men nå skal vi slå til på vår side og slå til slik at nasistene vet hverken ut eller inn.

Etter krigen skal de befridd land selv få bestemme sitt styre, men de skyldige ledere skal straffes og straffes hardt. Når krigen er slutt skal det heller ikke finnes spor etter quislinger og lavalere. Det er latterlig av Tyskland å håpe på noen splid mellom de allierte. De står sammen i krig som i fred

4 mill. tyskere er hittil falt på Østfronten. De romanske, italienske og ungarske tropper er revet fullstendig opp. I de tre måneder den russiske vinteroffensiv har vart er 700 000 tyskere drept og 300 000 tatt til fange. 112 fiendtlige divisjoner er blitt ødelagt. I samme periode har nasistene tapt 7000 tanks, 4000 fly og 17 000 kanoner. Den røde armés strategiske mål er ikke bare å drive fienden ut av landet, men også å omringe ham og tilintetgjøre ham hvis han nekter å legge ned våpna. Nasistenes største svakhet er deres mangel på reservetropper. Selv om de ved hjelp av terror kan skaffe seg den arbeidshjelp de trenger, tar det lang tid å utdanne nye tropper. Og tida står ikke stille. I løpet av krigen er den røde armé blitt en i høyeste grad trent armé. Tyskerne under vurderer sine fiender og overvurderer seg selv. Deres krigføring mangler originalitet, og de enkelte soldater har vanskelig for å ta selvstendige beslutninger når det trengs.

Men den røde armé har meget harde kamper foran seg, og så lenge det ikke er noen annen front i Europa må Russland bære byrdene aleine.

Tyskerne har hatt voldsomme tap og blir stadig mere utmatta, mens russerne stadig kan sette nye folk inn. Vi har klart å bringe en vending i krigen, takket være de russiske arbeideres uegennyttige slit. Vår produksjon av tanks, fly og kanoner er økt i løpet av krigen ved hjelp av våre ingeniørers og arbeideres innsats. Til slutt oppfordret Stalin å øke geriljavirksomheten bak fiendens linjer etter hvert som denne trekker seg tilbake.

EN HVER BØR VITE ...

Torolv Øksnevad fra London om arbeidsutakrivinga i Norge.

«Nå står alle voksne menn og kvinner i Norge på terskelen til nye og harde prøvelser. Hvert dagsverk som blir ytt fienden betyr en utsetting av befriinga. Nordmenn i Norge vil selv vite hvordan hver enkelt kan og bør forholde seg i en gitt situasjon. Ingen vil kreve det umulige, men det vil bli skilt skarpt mellom de som tenker og handler som ansvarsbevisste nordmenn, og de som letter arbeidet for fienden og faller de beste av våre i ryggen. En ting er sikkert: det er det ytterste middel tyskerne og forrederne har grepet til, og det er frykten for nederlaget som driver dem.

Mellom 30 000 og 40 000 mann er desertert fra den rumenske hær. Bare fra en garnison i Bessarabia rømte det 4000 mann.

I Polen er 240 studenter skutt i en konsentrasjonsleir. I Frankrike er 11 franskmenn fra Lille skutt. Fra Hellas kommer melding om at 20 gisler er skutt som repressalier for at en tysk vakt er drept.

De amerikanske forsikringselskaper har satt ned krigsrisikopremien for skip fire ganger på 6 måneder. Dette viser tydelig nedgangen i u-båttfaren.

Den islandske befolkning har under en innsamling gitt 350 000 kr. til Norges-hjelp. Det samme beløp er nå bevilga av regjeringa. Samtidig er det satt i gang en innsamling til Russlands røde kors.

Russland og Island har nå opprettet selvstendig diplomatisk forbindelse.

I Toronto er det overlevert 7 fly til det norske flyvåpen, gitt av utflyttere i USA fra de nordiske land. 4 av flyene var fra svensker. Kronprinsesse Martha takket for gaven.

Da folk ikke alltid er sikre på forholda innafør musikklivet gir vi en kort oversikt: I januar 1942 prøvde NS å lansere en ny forordning om at kunstnere som ønsket å opptre offentlig, samtidig automatisk ble forpliktet til å opptre i Norsk Rikskringkasting. Denne forordning resulterte nesten momentant i at samtlige solistkonserter ble avlyst, som protest.

Seinere ble forordningen trukket tilbake for musikernes vedkommende, således at disse fritt kunne opptre uten forpliktelser av noen art, mens forordningen ennå gjaldt for sangerne. Musikerne stilte seg imidlertid solidarisk med sangerne og avholdt seg, på få unntak, fra å opptre offentlig.

NS foretok nå et fullstendig tilbaketog, og forordningen ble annullert. De ville nå tydelig ha konsertlivet i normal gjenge igjen.

Høsten 1942 nekta imidlertid nasistene 6 av våre mest kjente kunstnere å opptre i Aulaen. Dette gjorde situasjonen spent igjen. Forbudet ble hevet ca. 1 måned seinere, men streika fortsatte og varer framleis. Dette gjør vi utrykkelig merksam på.

Innen musikernes egen leir hersker der nå delte meninger. En betydelig fraksjon av våre kunstnere mener det bør arbeides for at konsertlivet snarest mulig kommer i gang. Det store publikum har trang til god musikk og norske konserteksekutører har nå sjangse til å komme i kontakt med en større tilhørerskare, og derved også økonomisk dra nytte av dette.

En annen del av musikere er i mot et hvert forsøk på å skape et normalt konsertliv igjen før krigen er slutt. Bare den ting at NS arbeider så hardt for en løsning her er grunn nok. De mener at tyskerne og NS ikke bør få den fjær i hatten som et normalt musikkiv vil bli for dem. De mener også at NS når som helst kan pålegge kunstnerne nye forpliktelser og vansker igjen, hvis de na lar seg friste til offentlig opptreden.

Og endelig mener de at selv om det for mange betyr personlig oppofrelse og økonomisk tap å gi avkall på offentlig opptreden, så vil en fast og konsekvent holdning her styrke den norske musikerstand både innad og utad.

Tyskerne liker seg ikke for tida: Fra Halden meldes om et typisk utslag av deres dårlige humør. Det har lenge vært vanskelig å oppdrive gode karter i byen. En bokhandler klarte imidlertid å skaffe tilveie et større utvalg og gjorde dette kjent ved å stille ut karter i vinduet. En tysk offiser som kom forbi ble helt rasende over en slik frekthet, styrta inn i butikken og skjelte ut bokhandleren fordi han reklamerte med karter når det gikk dårlig for tyskerne. Offiseren kom med de vanlige trusler, men bokhandleren slapp med 300 kr. i mulkt.

VIS SAMKJENSLE!

Det hender stadig at nordmenn mister sine hjem med alt innbo og løsøre fordi tyskerne rekvirerer dem. De som kastes ut blir henvist til andre hjem for leiligheter er ikke å oppdrive. Enkelte ganger hender det dessverre at disse hjemløse ikke blir særlig velvillig mottatt. Naturligvis er det forståelig at folk reagerer mot å bli stablet slik på hverandre, men vi skal huske på at vi alle er i samme båt og at det først og fremst er de som mister alt som rammes hardest av ulykka. Vis også på dette punkt en framferd som høver seg for vårt folk.

(Medarbeider.) Folk er mest opptatt av når krigen skal ende, ikke hvordan. Vi regner alle med et tysk nederlag, det er klart, men i hvilken grad kommer de allierte til å seire og i hvilken form? Vi er redd de fleste resonnerer som så: de taper, vi vinner. Og følgelig forestiller de seg den tida som kommer etter som en triumfens tid for Norge. Man hører så mange rare tanker framsatt i den anledning. En av dem er at da skal det «ryddes ordentlig opp» — i hva det skal ryddes opp er mindre klart.

Mange hevder uten blusel at det skal ryddes opp blant «dem som fikk oss opp i dette». I all sin uenøytige tankegang streifer de den bevegelse vår regjering gikk ut fra og enkelte har et dulgt nag til vår egen regjering.

En så uverdigg tankegang røper bare at nasi-agitasjonen har båret frukt her hjemme. De som gjør seg skyldig i en slik troløs tankegang vil naturligvis avvise insinuasjonen med forakt, uten en gang å legge merke til at de av og til også bruker nasi-agitasjonens egne ord.

Formodentlig vil situasjonen i alle tilfelle bli så kritisk for oss at den slags forstyrrelser av folkets sunde tankegang ikke vil komme ordentlig til orde i første omgang. Kampen mot NS og den truende arbeidsløsheten vil sikkert legge beslag på all vår energi og dempe prinsipiell uenighet. Best er det likevel å kvele troløsheten i fødslen. En appell til alminneligg sømmelighet og samkjensle bør vel være nok.

Så er det dem — og de finnes vel i de samme kretsene — som allerede ser med bekymring på Sovjetsamveldets framgang. Vi vet ikke egentlig hva det er de tenker, om de mener det er oss som tilføyer tyskerne det avgjørende nederlag i øst? Om de innbiller seg at Stalingrads forsvarere utøste sitt blod og så sine verdier gå til grunne ene og alene i den hensikt å skjerpe vår appetitt på livets goder, om Leningrads lidende sivilbefolkning og geniale forsvarere har våre liberale sjelers frelse for øye hvert minutt. Det er disse og deres allierte USA og England, som seirer over Tyskland og vinner vår krig. Våre sjøfolk, våre få krigere og de arbeidende på heimefronten legger sitt til — gjør alt det de kan. De nordmenn som kjemper ute og arbeider hjemme er med på å vinne krigen. Men vår innsats er en liten del.

Selvfølgelig har derfor de bekymrete rett når de tenker at det er våre store allierte som har Norges skjebne i si hand. Noen uttalt bekymring i den anledning er ganske spilt bry. Det virker forvirrende og fordervende på den «offentlige» diskusjon. Derfor skal disse bekymrete stikke pipa i sekk og vite at nasjonal egosentrisitet ikke er det samme som patriotisme. Dessuten har vi en begrunnet mistanke om at det Norge de er så bekymret for innskrenker seg til deres bankkonto.

Kan vi da ingen ting gjøre annet enn å vente på hva våre store allierte bestemmer for oss? Jo, vi kan først og fremst ha tillit til disse allierte, uten hvis innsats vi ville være knuist. Vi kan ha tillit til vår regjering som har oppnådd meget gode resultater i de forhands forhandlinger om framtida som har vært ført til nå. Vi kan være enige om å samle oss om de store oppgavene og ruste oss mentalt til de kommer. Husk at det er de samme dådløse, bekymrete mennesker som alltid beruser seg i hevn- og bloddrømmer og peker ut trær de skal henge sine private motstandere i. Grusomhet har vi ikke bruk for — vi har bruk for praktisk mot.

Trondheim 3 februar 1943

Til alle medlemmer av Nasjonal Samling i Trondheim by og Strinda kommune

Som det allerede tør være vel kjent, er det oppstått en alvorlig situasjon for Trøndelag Teater på grunn av den holdning en stor del av publikum i den senere tid har inntatt til teatret, og en herav økende nedgang i besøket.

Det skulde da synes å være en selvfølge at alle virkelig norsktenkende og norskfolende medlemmer av Vidkun Quislings bevegelse i vår by, sluttet så meget mer energisk opp om byens og landsdelens fornemste kulturinstitusjon og også viste dette i handling.

Dessverre har dette så langt fra været tilfelle, at teatret tvert om gang på gang har måttet avlyse kveldens forestilling på grunn av manglende besøk, og det sier sig selv at dette ikke hadde behøvd skje, hvis bevegelsens medlemmer hadde lagt en varmere interesse og opslutning for dagen, istedenfor å gi Nasjonal Samlings motstandere en slik triumf i hende, som nå er skjedd.

Ring deres lagskontor eller Kreds-kontoret tlf. 258 og bestill billett til den kveld de ønsker å gå i teatret. De billetter som bestilles gjennom N.S. koster kr. 1,— og gir rett til, inntil videre, hvilken som helst plass i teatret i den utstrekning der er ledige plasser.

Husk at en sviktende søkning også fra N.S. publikums side, vil kunne resultere i at Trøndelag Teater må stenge sine porter, og norsk kulturliv dermed miste en av sine viktigste skanser.

Nå eller aldrig må vi slå ring rundt vårt teater. Det er vår selvfølgelige plikt mot Vidkun Quisling og mot fedrelandet.

Heil og sæl
Arne Langdahl
Kredsfører, Trondheim kreds

(3 mars.) Mussolini har meldt at de italienske tropper på Østfronten skal trekkes tilbake for å «hvile ut» og reorganiseres. De fascistiske styrker var samla i den 16 armé som besto av 10 divisjoner. Medregna de 11000 alpejegere som russerne tok til fange for en måned siden har de italienske tropper hatt et tap på ca. 150000 mann, og den 16 armé var praktisk talt opphørt som selvstendig kamphenhet.

Den engelske regjering har nedlagt en skarp protest i Stockholm mot at svenskene bygger trålere for Tyskland. Det er et klart brudd på folkeretten, idet trålerne opplagt skal nyttes i den tyske krigsinnsats. Den svenske regjering har svart at saka nå granskes nøye.

Norsk Sjømannsforbund sendte 23 feb. et telegram til den røde armé hvor det heter: «Vi hilser de kamerater som står ved fronten, og hyller den røde armé.»

Et amerikansk bombeffly oppdaga 1 feb. et tysk forsyningskip utafor Kap Finisterre og meldte fra til den engelske krysser Sussex, som senket skipet. Det var lasta med store mengder olje som var beregna på å overføres til u-båter.

Hans Jacob Nilsen spiller for tida Peer i «Peer Gynt» på Svenska Stadsteaterns gjestespill i Gävle. Han har fått en strålende kritikk i Stockholmspressen.

Studentene finner veien.

En har ofte fått inntrykket at studentene ved Universitetet i Oslo har opptrått relativt passivt under nasisttrykket. Det første angrepet mot Universitetet kom under unntakstilstanden, da rektor Seip ble arrestert. Neste angrep kom noen uker senere, ved avsettinga av studentenes tillitsmenn i særutvalgene, som ble erstattet av nasister. Denne gang reagerte studentene voldsomt og de gikk til delvis boikott av Universitetet. Streika fikk ikke full tilslutning, og aksjonen løp ut i ingenting.

Nye framstøt fra NS hvor det gjaldt å putte NS-studentene inn på kurser o. l. mot gjeldende regler, ble vist tilbake av universitetslærerne. Disse har forøvrig hele tida inn tatt en klar holdning. Nasistene forsøkte i det stille å lure den nye organisasjonen — Studentsambandet — på studentene, uten at det kom til åpne konflikter. Nasistene hadde øyensynlig interesse av ro på Universitetet.

Da den nye forordning om arbeidsutskrivning kom innkalte «studentfører» Kramer til møte i Aulaen. Studentene røtete manjant fram, skjønt de burde ha boikotta møtet. Det er første gang nordmenn frivillig har møtt fram til quislingenes «faglige» møter.

Kramer viste seg som en dyktig Londe-fanger. Ved et listig opplegg fikk han studentene til å ta del i en avstemning som i realiteten betydde at de overlot til ham og «sambandet» å ivareta deres interesser når det gjaldt utskrivning av studentene til arbeidsplikt.

Nasipressa slo opp møtet som en seier for «den nye tid», noe som vakte en voldsom harme blant alle de studenter som ikke var på møtet. For de som hadde vært til stede ble hele historien et avgjort vendepunkt. De vil nok ikke sove en gang til. Det hele utløste seg derfor helt naturlig i en spontan demonstrasjon fra studentenes side, idet de sendte følgende brev til Universitetet.

«Det er i pressa blitt framstilt som om studentene skal ha gitt sin tilslutning til Norsk Studentsamband. Jeg finner det derfor som min plikt å si fra at jeg ikke anerkjenner Norsk Studentsamband som representant for studentene ved Universitetet.»

Protesten fikk stor tilslutning. Den 2 mars regna en at antallet var omlag 2500. Da ikke alle studenter er registrert kan en gå ut fra at mellom 80 og 90 % av de innskrevne studenter har sendt inn protesten.

Mottrekkt fra NS lot ikke vente på seg. Tirsdag kom det opp et oppslag fra Kramer hvor han gjorde merksam på at saka var tatt ut av Universitetets hender og overlatt «andre myndigheter». Han oppfordra studentene til å ta sin protest tilbake. I motsatt fall ville saka få de «beklageligste konsekvenser.»

Men studentene har stått fast. De har truffet sitt val og vet at nå må kanskje de også yte offer. Kramer vil bli klar over at det en gang for alle er slutt med hans «taktiske» seire ved Universitetet.

De «andre myndigheter» har allerede begynt å røre på seg, og flere studenter er arrestert.

Amerikanske flygere har senka en hel japansk konvoy på vei fra Ny Britannia til Ny Guinea med 15000 tropper. Den besto av i alt 22 skip, herav en del kryssere og jagere på tilsammen 90000 tonn. Angrepet varte i flere dager, og 4 mars ble meldt den endelige seier i det de to siste jagere gikk til bunns. 59 japanske fly ble skutt ned, mens amerikanerne bare mista 1 bombefly og 3 jagere. Samtidig er 23 japanske fly ødelagt på Ny Guinea.

Finnland ønsker fred.

Det gikk tregt med regjeringsdanninga etter presidentvalet i Finland. Hverken Rerrika, en bankier fra agrarpartiet, eller presidenten i Riksdagen, sosialdemokraten Hakkila greide å få tilstrekkelig flertall for en regjering. Endelig ble det dannet en ny regjering med isepresidenten i Riksdagen, den konservative og nordisk orienterte Linkomies, som sjef. Alle partier er representert unntatt reint fascistiske kretser. Svensk-finnen Ramsay har avløst Witting som utenriksminister. Witting ble for en tid siden fra London karakterisert som «en reaksjonær og upålitelig politiker med blikket retta mot Berlin.» General Walén er blitt forsvarsminister. Han tok del i de forrige fredsforhandlinger med Sovjetunionen. Sosialdemokraten Tanner og Fagerholm er også med. Særlig den siste har i lengere tid hevdet at Finland burde trekke seg ut av krigen.

«Times» skriver om den nye regjering: «Det finske folk lengter etter en slutt på den katastrofale og unødvendige krig. Folket forstår det faktum at Finland på Tysklands side definitivt har tapt. Den finske regjering bør gjøre ærlige henvendelser til den russiske regjering, som er den eneste som kan tilrettelegge freden. Men det bør gjøres hurtig. Ennå kan Finland redde mye, men frølen blir dyrere for hver dag, og timeglasset renner hurtig ut.»

Fleire uttalelser fra Finland tyder på fredfølere. En kronikor i finsk radio sa like eiter presidentvalet: «Finland ønsker fred, men en fred som garanterer dets frihet og selvstendighet. Det er en sak mellom Moskva og oss, og Moskva har ennå ikke gitt til kjenne hva de mener.»

En finsk fredsforhandling med Sovjetunionen vil bli hilst med glede i Norden. Ikke bare fordi landet står oss nært — den oppblåste Finlandsbegeistring er i alle fall her i landet forlengst forbi — men også fordi det betyr et skritt fram mot seiren.

Sovjetunionen har sikkert ikke interesse av noen urimelig fred med Finland. På den andre sida ville det være usannsynlig at Finland like lett skulle kunne springe ut av krigen som inn. Landets rulleblad er langt fra reint, det gikk inn i krigen med direkte erobringsmål. Mannerheim erklarte i en dags-ordre at målet var «et stort Finland». Typisk er det at da finnene nådde fram til Karelen hovedstad Petrosavodsk, forandra de navnet på byen.

De russiske fanger har fått en meget dårlig behandling. Mannerheim har selv innrømmet at 12000 er døde i fangenskapet.

Finland står ikke i dag som den lille, heroiske nasjon i verdens øyve. Et folks innsats og mot bli ikke større fordi om det tilhører en liten nasjon. Like ved Finlands grenser ligger en by som finnene har tatt del i beleiringen av, Leningrad. Befolkningen og troppene i denne by har lidd mye mer enn finnene har gjort, og de har vist et heltemot som har bestått større prøver enn det finske.

Finland får betale for sine teigrep. Det betyr først og fremst at de finske politikere som er ansvarlig ikke bare for denne krig, men også for Finlands ukloke holdning under den forrige vinterkrig, blir fjerna som eksponenter for det finske folk. Store og tunge lidelser ligger i dag bak det finske folk. En fred nå behøver ikke bety nye lidelser. Det kommer an på det finske folk selv. Men noen lunkenhet fra de ansvarlige finske politikere er ikke på sin plass lenger.

En annen ting er om Finland virkelig kan trekke seg ut av krigen. De har tyske tropper stående i landet som hvis det er mulig vil tvinge Finland til å fortsette kri-

I KAMP FOR OSS ALLE

Den 3 mars ble meldt om 17 nye fullbyrdete dødsdommer.

17 nye patrioter er falt i den kamp det norske folket fører for sin frihet. Vi vet vi må bringe slike ofre, men like dypt føler vi smerten. Og like sikkert vet vi at vårt svar til bødlene blir at ikke bare 17, men hundreder av nye nordmenn inntar de falnes plass i de aktives rekker.

Over alt i verden hvor den frie folkemening kan komme til uttrykk, har mordene vakt dyp harme. Det danske råd i London har uttalt: «På vegne av det danske folk uttrykker vi vår medfølelse med de 17 nordmenn som er myrda. Vi forakter de avskyelige metoder nasistene bruker.»

Vi lyser all heder over de norske helter og deres minne.»

NY NASIFILM PÅ TAPETET

Fenomenet Leif Sinding fortalte for en tid siden i Aftenposten at han fratrukket som direktør for nasi-Statens Filmdirektorat. Men han nevnte ikke noe om at han fikk valgt mellom å trekke seg tilbake eller bli stilt for partidomstolen p.g.a. korrupsjon.

Han har nå trukket seg tilbake til «privat virksomhet». Som direktør for det tysk-norske selskapet «EFI» fortsetter han å terrorisere norske skuespillere til å være med i en ny Johan Bojer-film. Hans forretningsmetode er ganske enkel: Han anmoder skuespillerne om en konferanse legger kontrakten på bordet og sier: «Skriv under eller jeg ringer til Sikkerhetspolitiet.»

Vi vet ikke hvor mange skuespillere han har «sikret» seg på denne sjarmerende måte, men vi vet at hans nye film kommer til å bli en dundrende fjasko. Filmen vil selvfølgelig bli boikotta.

Like for Sinding gikk av som film-«fører» skrev han en artikkel som norske skuespillere ikke kommer til å glemme ham for. Det var en artikkel om Henry Gleditsch som heltopp sammen med en rekke andre nordmenn var falt som offer for nasistenes brutalitet i Trondheim — en artikkel så gemen at selv enkelte av Sinding's quislingvenner måtte ta avstand fra den. Den slutta med en blodig trusel til norske skuespillere om at det kunne gå dem på samme måte hvis de ikke var positivt innstilt til den «nye tid».

Fru Chang-Kai-Chek er kommet til USA og har talt i Representantenes Hus. Hun understreket Kinas ubøyelige vilje til å seire, og Kinas store muligheter i en ny, fri verden. «Vi kamper ikke bare for en bedre verden for oss selv, men for hele menneskeheten», uttalte hun til slutt.

Og blant den finske reaksjon finnes sikkert sterke krefter som mot fielløst av folkets ønsker vil føre en fortsatt eventyrpolitikk.

Sverige kan i dag ha et ord med seg. Med sin militærmakt bør det stå som garantist for finsk folkestyre mot tyske trusler. Det burde være Sveriges minste innsats som avbikt for den svenske skinnhellighet som ikke har så liten skyld i Finlands uheldige politikk.

Nylig ble samtlige permisjoner i den svenske hær inndradd. Grunnen — regulære manøvre — lyder tynn. Kanskje foregår det ting bak kulissene som vil ha avgjørende betydning. Hvem vet?